Effektmåling af helhedsindsats i landbruget (HILS)

Hovedresultater

Rasmus Højbjerg Jacobsen og Malene Wallach Kildemoes

VIVE

Hovedresultater

Arbejdstilsynet har iværksat en målrettet helhedsindsats i landbruget (HILS), som skal hjælpe branchen til systematisk at arbejde med forebyggelse og styrke sikkerheden for dem, der arbejder i landbruget. Formålet med indsatsen er at reducere forekomsten af først og fremmest alvorlige arbejdsulykker. Landbruget er den branche, hvor der set i forhold til antallet af ansatte er flest dødsulykker. Det datagrundlag, der ligger til grund for analyserne i denne rapport, bekræfter, at der sker uforholdsmæssigt mange alvorlige ulykker i landbruget.

HILS-indsatsen fandt sted i 2024 og havde tre hovedelementer: a) tilsyn med særligt fokus på dialog om sikkerhedskultur og de fem mest udbredte risikofaktorer i landbruget, b) målrettede kommunikationskampagner (fx temaside på at.dk og SoMe-kampagnevideoer med landmændenes egne sikkerhedsråd), og c) part- og netværksaktiviteter (fx tilstedeværelse på dyrskue, landbrugsmesse etc.).

Formålet med denne rapport er at undersøge effekten af HILS-indsatsen på antallet af alvorlige arbejdsulykker i landbruget gennem en kvantitativ, registerbaseret effektmåling. Det indebærer, at analysen kan udtale sig om, hvorvidt der kvantitativt kan måles en mulig effekt af HILS – og om, hvor stor denne effekt i givet fald er. Derimod kan den ikke sige noget om, hvorfor en eventuel effekt er opstået, eller præcist hvilke mekanismer eller elementer i HILS der i så fald har været virksomme.

Landbrugets ansatte er specielle

Landbruget er en særlig branche på flere punkter, viser analysen i rapporten. Blandt andet har landbruget mange unge beskæftigede og mange beskæftigede fra de østeuropæiske lande Litauen, Rumænien, Polen eller Ukraine. Landbruget har en klar overrepræsentation af ansatte med grundskole eller erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse og en tilsvarende underrepræsentation af ansatte med videregående uddannelse. Endelig er landbruget også i større grad end gennemsnittet præget af små virksomheder med under 10 ansatte.

Gennem en totrinsproces udvælges i rapporten fem brancher, som er sammenlignelige med landbruget (færdiggørelse af byggeri; nærings- og nydelsesmidler; opførelse og nedrivning af byggeri; transportmidler; transport af gods). Dette gælder både, når man statistisk ser på sammensætningen af de ansatte, samt når man tager i betragtning, hvilken type af arbejde der udføres i brancherne.

På baggrund af disse brancher udvælges ved propensity score matching en kontrolgruppe af individer, der er ansat i en af de fem kontrolbrancher, men som på deres baggrundskarakteristika lige så godt kunne have været ansat i landbruget.

Ikke signifikante effekter af HILS

Resultaterne af rapportens analyser viser en ikke-signifikant effekt af HILS på antallet af arbejdsulykker i 2024 – og dette gælder, uanset om man ser på alle arbejdsulykker eller kun de alvorlige arbejdsulykker. Vi kan derfor hverken be- eller afkræfte en effekt af indsatsen. Dette betyder dog ikke nødvendigvis, at effekten ikke eksisterer. Det er fx muligt, at en eventuel effekt først kan måles senere.

De estimerede effekter er positive, men altså insignifikante. Størrelsesordenen af de estimerede effekter er 0,5-0,7 alvorlige arbejdsulykker pr. 1.000 ansatte i 2024, hvilket skal ses i relation til, at det gennemsnitlige årlige antal alvorlige arbejdsulykker i landbruget var på 5,4 pr. 1.000 ansatte i perioden 2020-23.

Det er imidlertid svært at forestille sig, at HILS-indsatsen faktisk skulle have medført flere arbejdsulykker i landbruget, da et øget fokus på sikkerhed på arbejdspladsen i værste fald ikke vil have nogen effekt – hvilket også er det, analyserne viser. Der er to mulige grunde til, at estimaterne alligevel er positive. Den ene mulige grund er, at det trods den grundige matching-analyse ikke er lykkedes at danne en god nok kontrolgruppe. Hvis det ikke er lykkedes os at kontrollere for, at landbruget i gennemsnit er en mere farlig branche, vil det i denne analyse give sig udslag i et større estimat, som ikke er et udtryk for effekten af HILS, men et udtryk for, at landbruget er en branche med flere ulykker. Den anden mulige grund er, at HILS-indsatsen kan have bevirket en større tilbøjelighed til at indrapportere arbejdsulykkerne i landbruget, selvom der reelt set ikke er kommet flere ulykker. Dette vil også give sig udslag i et større estimat.

Fakta om undersøgelsen

Registerbaseret effektmåling af Arbejdstilsynets HILS-indsats i landbruget 2024:

- Statistisk dannet kontrolgruppe ud fra ansatte i fire sammenlignelige brancher
- Kontrolleret for medarbejdersammensætning og tilbøjelighed til at opleve arbejdsulykker
- Målevariable: antal alvorlige arbejdsulykker pr. 1.000 ansatte og totalt antal arbejdsulykker pr. 1.000 ansatte (begge målt i 2024).

Hovedresultater: Effektmåling af helhedsindsats i landbruget (HILS)
VIVE/2026
HR_303108